

I. Departementets bemerkninger

1. Innledning og sakens bakgrunn

Rauma Energi AS har søkt om tillatelse for opprustning/ombygging av Verma kraftverk. Rauma Energi AS (RE) er et kommunalt kraftselskap som eies 100 % av Rauma kommune. RE eier og driver i dag 2 kraftstasjoner, Verma og Berild, som produserer om lag 115 GWh. Verma kraftverk har en midlere årsproduksjon på om lag 69 GWh.

Verma er et sidevassdrag til det vernede Raumavassdraget. Raumavassdraget ble vernet i Verneplan for vassdrag i 1992. Rauma ble også Nasjonalt laksevassdrag i 2003 og har en lakseførende strekning på 42 kilometer. Vernevassdraget er 12 km langt og er i dag utnyttet til kraftproduksjon. Vassdraget har vært regulert siden 1923 og Langvatnet og Vermevatnet er eksisterende reguleringsmagasiner. Eksisterende inntaksdam for Verma kraftverk er 12 m høy og 135 m lang. Fra inntaket om lag 10 km nedenfor Vermevatnet føres vannet i en nærmere 1400 meter lang rørgate i dagen ned lia, før den krysser Rauma elv til kraftverket, som også ligger i dagen.

Etter at tidligere avtale om leie av fallrettighetene i Verma var utløpt, fikk RE i april 2004 konsesjon for erverv av fallrettighetene som utnyttes i Verma kraftstasjon. RE søkte i januar 2006 om konsesjon for nye Verma kraftverk med Storhaugen som nytt inntaksmagasin. Flytting av inntaksdammen ligger utenfor det Stortinget har definert som akseptabelt for opprustning og utvidelse av eksisterende kraftverk i vernede vassdrag. NVE avslo denne søknaden etter vannressurslovens regler om vernede vassdrag. RE søkte så i juni 2008 om konsesjon til en utvidelse av eksisterende kraftverk med en økt kraftproduksjon på 50 GWh/år. Reviderte beregninger fra RE viser nå at omsøkt kraftverk kun vil gi en produksjonsøkning på om lag 36 GWh (basert på årene 2003-2010).

2. Saksbehandlingen

I departementets vurdering av om konsesjon skal gis etter vassdragslovgivningen, må fordelene og ulempene ved det omsøkte tiltaket veies opp mot hverandre. Etter vannressursloven § 19 er elvekraftverk med produksjon over 40 GWh i stor grad undergitt de samme regler som utbygginger med reguleringer. Skade- og nyttevirkninger ved en utbygging kan være like store enten det er tale om en regulering eller ikke. En av bestemmelsene som gjelder for store elvekraftverk er konsesjonsvurderingen etter vassdragsreguleringsloven § 8. Det som primært skiller denne bestemmelsen fra den tilsvarende regel i vannressursloven § 25, er bestemmelsen i annet punktum om at det i tillegg til den vanlige fordels- og ulempevurderingen for allmenne eller private interesser, bør tas hensyn til skade- og nyttevirkninger av *samfunnsmessig* betydning.

Bevaring av naturmangfoldet inngår i skjønnsutøvingen ved saksbehandling etter vassdragslovgivningen. Det innebærer at opprustning av Verma kraftverk og miljøkonsekvensene av tiltaket skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der tiltakets bidrag til den nasjonale satsingen på fornybar energi i form av regulerbar kraft og hensynet til kraftforsyningen avveies mot tapet eller forringelse av naturmangfoldet.

Prinsippene i naturmangfoldloven (nml) §§ 8 - 12 legges til grunn som retningslinjer for vedtak etter vassdragslovgivningen. Det vises i den sammenheng til forvaltningsmålene om

naturtyper, økosystemer og arter i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Disse forvaltningsmålene blir iaktatt ved departementets behandling av søknaden.

3. Utbyggingsalternativ

Vannstanden i inntaksmagasinet for hovedalternativet er søkt hevet med 7,5 m og det er planlagt å bygge et nytt kraftverk med utløp ved samløpet mellom Vermåa og Rauma. Både vannveien og kraftstasjonen er planlagt i fjell. Dette innebærer store landskapsforbedringer fra dagens situasjon. Både eksisterende rørgate og kraftverk ligger i dagen.

Prosjektet vil etter omsøkt hovedalternativ gi en produksjonsøkning i underkant av 37 GWh etter reviderte beregninger, og det blir ingen nye overføringer eller reguleringsmagasiner i forbindelse med utbyggingen. Alternativet vil neddemme et areal på totalt 10,2 dekar. Hele utvidelsen vil foregå i eksisterende basseng, men med stort volum for å ta imot isen. Det vil være behov for nye masser for bygging av dammen.

Kraftverket vil utnytte samme fallstrekning i Verma som i dag, men på grunn av at damhøyden økes og kraftstasjonsutløpet flyttes til foten av Vermefossen ved samløpet mellom Verma og Rauma, øker fallutnyttelsen i elva. Inntaksstedet blir som for eksisterende kraftverk, men det forutsettes bygget ny inntaksdam og et dypere inntak for å unngå isproblemer.

Dersom dammen heves med 5 meter som NVEs innstilling, vil i følge Norconsult nye arealer på totalt 10,1 dekar neddemmes, men da med nytt basseng mot sør, slik at mindre del av verneområdet berøres. Eksisterende magasin bygges stort nok til å ta i mot ismassene, mens det nye bassenget mot sør fungerer som inntaksmagasin. Mye av overskuddsmassene fra det nye bassenget kan brukes til heving av dammen. I følge Norconsult er dette den mest optimale løsningen. En økning av magasinkapasiteten vil kunne løse dagens isproblematikk i inntaksmagasinet.

Det er også søkt om en 30 km lang ny 22 kV kabel mellom Nye Verma kraftverk og Grytten transformatorstasjon. Kabelen er planlagt å følge samme trasé som eksisterende 22 kV ledninger og skal erstatte den eldste av disse.

4. NVEs innstilling og høringsinstansenes syn

NVE mener at en heving av inntaksdammen med 5 meter totalt sett vil være den beste løsningen. De miljømessige konsekvensene vil bli vesentlig mindre enn de omsøkte 7,5 m, samtidig som isproblematikken fortsatt vil kunne løses. NVE finner at fordelene av det omsøkte tiltaket, med en heving av inntaksdammen på maksimalt 5 meter og kraftstasjonsutløp ved samløpet mellom Verma og Rauma, er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser. Etter NVEs mening vil de negative virkningene av prosjektet være relativt begrenset for naturmangfold, fisk, landskap, friluftsliv og reiseliv. NVE foreslår at det pålegges vilkår om minstevannføring på 1,2 m³/s i perioden 1. mai – 30. september. De planlagte inngrepene vil skje i et område som allerede er sterkt berørt av tidligere inngrep. Gjennom fastsettelse av vilkår og avbøtende tiltak vil mulige negative virkninger for naturmangfoldet kunne minskes. NVE anbefaler derfor at Rauma Energi AS får tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Nye Verma kraftverk på de vilkår som følger NVEs innstilling.

Rauma kommune er svært positiv til denne utbyggingen. Søkers forslag til minstevannføring bør tillates. *Naturvernforbundet* har lagt frem et alternativt forslag for plassering av fyllingsdammen i inntaksmagasinet, se nærmere nedenfor.

5. Departementets vurdering

5.1 Kunnskapsgrunnlaget

I samsvar med naturmangfoldloven § 8 første ledd bygger departementet på følgende kunnskapsgrunnlag:

- Søknad med konsekvensutredning av juni 2008 fra Rauma Energi AS.
- Fagrapporter for "Geofag og landskap", "Vegetasjon", "Ferskvannsøkologi og fisk", "Dyreliv", "Friluftsliv, jakt og fiske", "Kulturminner og kulturmiljø", "Is og vanntemperatur" og "Netttilknytning".
- Tilleggsutredninger på inntaksløsninger og på verneverdier i Vermedalen barskogreservat.
- NVEs innstilling av 12. januar 2011 med høringsuttalelser til søknaden.
- Høringsuttalelser og søkers egne merknader til NVEs innstilling.
- Møte med søker og Rauma kommune i mai 2012.
- OEDs og MDs befaringsprosjektområdet i juni 2012.

Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Departementet finner at tiltaket er godt nok opplyst ved gjennomførte utredninger og høringer. Departementet innehar den kunnskap som kreves om arters bestandsituasjon, utbredelse av naturtyper og den økologiske tilstand i området som kan kreves for et tiltak som det omsøkte. Også virkningene av tiltaket er beskrevet på tilstrekkelig vis.

5.2 Virkninger på naturverdier, landskap, friluftsliv og kulturminner

Rauma er et av de største vassdragene i Møre og Romsdal. Rauma ble vernet i verneplan IV for vassdrag i 1992, jf. St.prp. nr 118 (1991-1992). Verma kraftverk og reguleringene av Vermevatnet og Langvatnet ble etablert og satt i drift lenge før vernevedtaket, og er derfor ikke berørt av vernet. Det alternativ som Rauma Energi AS nå har søkt om konsesjon for - uten nye reguleringsmagasiner, noe utvidelse av inntaksmagasin og nytt kraftverk, er forenlig med Stortingets vernevedtak og de bestemmelser som gjelder for opprustning av kraftverk i vernede vassdrag.

Vermedalen naturreservat ligger nært eksisterende inntaksmagasin. Naturreservatet er et barskogreservat og ble opprettet ved kgl.res. 17.12.1999. Det har vært noe usikkerhet om hvor den eksakte grensen for reservatet ligger. I følge kart i naturbase og merker som er oppmålt i terrenget, ligger vernegrensen om lag 30 m unna inntaksmagasinet og RE har forholdt seg til denne grensen i søknaden. DN fastsatte imidlertid i desember 2008 at vernegrensen ligger helt inntil eksisterende inntaksmagasin.

RE utredet alternative inntaksløsninger som ville gripe mindre inn i naturreservatet enn det omsøkte på 7,5 m, men de fleste alternativene vil i mer eller mindre grad berøre reservatet slik grensen nå foreligger. På vegne av RE har Norconsult sett på alternativer med en mer begrenset heving av dammen. Det vil innebære at mindre damhøyde kompenseres med at det graves ut et nytt magasin på motsatt side av naturreservatet. Et alternativ med kun magasinutvidelse mot sør ble fremmet av *Naturvernforbundet*. Et slikt alternativ vil ikke

berøre naturreservatet, men vil beslaglegge mer areal og gi dårligere løsning av isproblematikken. Dette alternativet er vurdert av NVE, men et slikt alternativ tilrås ikke, da NVE mener at konsekvensene både miljømessig og landskapsmessig totalt sett blir unødvendig store.

Etter departementets befaring i juni 2012 ga Naturvernforbundet i Møre og Romsdal en nærmere redegjørelse for sitt alternativ, jf. brev av 13. juni 2012. Departementet oversendte brevet til søker for uttalelse. RE viser til at usikkerhet ved grunnforhold er en årsak til at nytt basseng ikke er lagt lenger ned i terrenget slik Naturvernforbundet skisserer, jf. brev datert 2. august 2012. I likhet med NVE mener RE at isproblematikken bør være avgjørende for magasin størrelsen, og ikke totalt arealbeslag. Et så omfattende inngrep som å grave ut et helt nytt dypt magasin med påfølgende nye arealbeslag vil ikke ha så store fordeler at de kan forsvare de ulempene og usikkerhetene dette alternativet vil medføre. Ut i fra en totalvurdering ser ikke RE det som aktuelt å sprengte ut noe større areal øst for dagens inntak enn det som foreslås av NVE. Departementet ser ingen grunn til å gå videre med Naturvernforbundets forslag.

Departementet forutsetter at eksisterende tekniske installasjoner for produksjon og transport av kraft fortsatt skal kunne drives og vedlikeholdes, selv om de ligger i vernede områder. For Verma kraftverk er det anbefalt å heve damhøyden for å sikre mer stabil drift av kraftverket, gitt eksisterende isproblematikk. En heving vil også kunne gi et betydelig bidrag med fornybar energiproduksjon. Verneområdet for barskog i denne saken grenser helt ned til det eksisterende inntaksmagasinet. For at utbyggingsprosjektet i Verma kan gjennomføres med en viss heving av inntaksmagasinet er det derfor nødvendig å foreta en grensejustering. Forslag til grensejustering av Vermedalen naturreservat tilpasset NVEs forslag om 5 m regulering, ble sendt ut på høring av fylkesmannen i Møre og Romsdal. Direktoratet for naturforvaltning fremmet sin tilråding til Miljøverndepartementet i brev av 26. juni 2013. Det vises til tilråding fra Miljøverndepartementet til kgl. res. av dags dato.

En heving av damhøyden vil medføre et synlig inngrep i landskapet. Det må gjøres en avveining av fordeler og ulemper for både biologisk mangfold, isproblematikken og arealinngrepet ut fra den totale landskaps- og miljøbelastningen. Eksakt størrelse på magasinet må utredes nærmere på detaljnivå for å få til den tekniske og miljømessige beste løsningen. De miljømessige konsekvensene av 5 m heving av damhøyden med magasinutvidelse mot sør, vil bli vesentlig mindre enn de omsøkte 7,5 meter, samtidig som isproblematikken fortsatt vil kunne løses.

Dagens reguleringsanlegg ligger delvis innenfor *Romsdalen landskapsvernområde*, men selve prosjektområdet i Verma brukes lite til friluftsliv. Med unntak av deler av kraftledningen, vil ikke omsøkte tiltak berøre verneområdet. Utbyggingen som omsøkt vil ikke redusere inngrepsfrie naturområder (INON). Med både Reinheimen og Romsdalsalpene nært beliggende, grenser prosjektområdet til mye brukte friluftsområder. Veien inn til Vermedalen er imidlertid stengt med bom og ikke åpen for fri ferdsel. Det er om lag 20 hytter og fem setrer innover dalen, og veien benyttes hovedsakelig av eierne. Turstien fra Rauma opp Vermedalen passerer inntaksdammen, men denne stien er ikke mye brukt. Dagens inntaksmagasin ligger godt skjernet i terrenget og er ikke særlig synlig hvis man ikke går ned til selve magasinet. Fossen oppstrøms inntaket vil bli delvis neddemmet ved tiltaket, men denne er i dag kun synlig for de som oppholder seg i nærheten og kan ikke betegnes som noe vesentlig landskapselement. Områdene oppstrøms inntaksdammen er mer attraktive til friluftsmål.

Verfefossen er godt synlig fra både vei og jernbane og er et flott skue i flomperioder. Fossen er et vesentlig landskapselement fra Raumabanen i flomsituasjoner. I tørre perioder går det imidlertid ikke vann i fossen, da det ikke er pålegg om minstevannføring ved dagens regulering. Økt slukeevne i kraftverket vil medføre at flomtoppene i vassdraget blir noe mindre og periodene uten overløp blir hyppigere og lengre enn i dag. Forslaget om minstevannføring i fossen vil være et godt avbøtende, og til tider, også forbedrende landskapsmessig tiltak.

Den planlagte utbyggingen vil ikke medføre negative konsekvenser av betydning for kulturminner og kulturmiljø.

Med NVEs forslag om 5 meter høyde på dammen og med de muligheter som foreligger til ulike avbøtende tiltak, finner departementet at innvirkning på natur og landskap ikke kan være avgjørende for konsesjonsspørsmålet i denne saken.

5.3 Virkninger på biologisk mangfold

Den omsøkte utbyggingstrekningen i Verma har liten betydning for *fisk*. Den småvokste og stasjonære bestanden av ørret som finnes i vassdraget, har i hovedsak tilholdssted oppstrøms planområdet. Det er noe ørret i inntaksdammen, men strekningen fra inntaket og ned til Rauma har ingen betydning for fisk. Hovedvassdraget Rauma har imidlertid stor betydning for fisk. Rauma har lakseførende strekning på 42 kilometer fra sjøen ved Åndalsnes til Kylling bru ved Verma stasjon og er et av de viktigste laksevassdrag i fylket. Elva er lakse- og sjørrettførende til om lag 2 km oppstrøms dagens kraftverk. Av hensyn til fiskeinteressene er omsøkt kraftstasjonsutløp ved eksisterende kraftverk, og ved foten av fossen, akseptabelt. Et slikt tiltak vil ikke medføre vesentlige negative konsekvenser for fisk. Ved hovedalternativet vil en strekning på om lag 300 meter få noe mindre vann enn i dag, men dette partiet antas ikke å ha stor betydning som gyte- og oppvekstområder.

Rødlistearten *ulvelav* (sårbar) er observert i prosjektområdet. Arten er knyttet til gammelskog og finnes på en stubbe på en morenerygg nær inntaksdammen. Ulvelav er stedvis ganske vanlig, men spredt utbredt. Ulvelav finnes flere andre steder i både naturreservatet og ellers i nærområdet. En heving av vannspeilet som omsøkt med 7,5 meter vil neddemme denne forekomsten av ulvelav, men ved mindre damhøyde vil moreneryggen i mindre grad bli berørt, og vannspeilet vil heller ikke nå opp til stubben. *Tretåspett* (nær truet) er også knyttet til gammelskog og observert i området, men denne arten er nå tatt ut av den nye Rødlista (2010). I følge rapporten til Bioreg AS om kartlegging av vegetasjonen, er det i hovedsak funnet trivielle arter ellers i dette området.

Et område ved Vermas utløp i Rauma er vurdert som nasjonalt viktig med spesielle naturtyper knyttet til fossesprutsoner og med arter knyttet til områder i gammelskog med høy luftfuktighet. Her er den rødlistede arten *olivenlav* (nær truet) påvist på berg i de fossesprutpåvirkede sonene på vestsiden av Rauma. Denne arten antas å være mer sårbar for eventuell hogst i området enn av vannføringen i elva. Vassdraget er sterkt påvirket av dagens regulering, og endrede vannføringsforhold på grunn av økt slukeevne i kraftverket vil neppe medføre ytterligere negative konsekvenser av betydning. Pålegg om minstevannføring vil kunne avbøte eventuelle konsekvenser og til tider også bedre forholdene for de fuktighetskrevenne artene her sammenlignet med dagens regulering uten minstevannføring.

Det er ikke funnet andre verdifulle arter eller naturtyper som vil bli berørt av tiltaket. Departementet finner at konsekvensene for naturmangfold ikke har avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet.

5.4 Virkninger for næringsinteresser

Den planlagte utbyggingen vil kun medføre små negative konsekvenser for landbruksinteresser. Andre næringsinteresser antas heller ikke å bli berørt, da tiltaket i liten grad vil ha behov for nye arealer. Deponering av masser i området må avklares nærmere gjennom detaljplanen.

5.5 Prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning

Naturmangfoldloven § 10 fastsetter prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning. I vurderingen av samlet belastning skal det både tas hensyn til allerede eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep. Vassdragsforvaltningen vektlegger at en helhetlig tilnærming skal ivareta miljøverdiene på best mulig måte, samtidig som det kan sikres god ressursutnyttelse.

Verma er et gjennomregulert vassdrag med eksisterende magasiner, overføringer og kraftstasjon. Det blir ingen nye overføringer eller reguleringsmagasiner i forbindelse med utbyggingen. Prosjektområdet ligger i dag tett på ulike verneområder. Hovedvassdraget er omfattet av Verneplan for vassdrag og er også nasjonalt laksevassdrag. Behovet for å ta i bruk nye arealer for det omsøkte tiltaket, er begrenset.

Det er om lag 20 hytter og noen setrer i Vermedalen. Det er avsatt areal for mulig framtidig idrettsplass og til landbruksformål på deler av arealet som planlegges benyttet til deponi av masser (LNF-område i kommuneplanens arealdel).

Eksisterende rørgate og kraftverk ligger i dagen. Den nye vannveien er i sin helhet planlagt i fjell og dagens rørgate er planlagt fjernet. Ny kraftstasjon er også planlagt i fjell. Dette innebærer forbedringer fra dagens situasjon.

En ny 22 kV kabel mellom Nye Verma kraftverk og Grytten transformatorstasjon som vil følge samme trase som eksisterende 22 kV ledninger og erstatte den eldste av disse, vil også innebære en landskapsmessig forbedring.

Prinsippet om økosystemtilnærming innebærer at minstevannføring må vektlegges. På vinteren går det naturlig lite vann i Vernevassdraget og fossen er i dag, selv i våte år, tørrlagt i store deler av denne årstiden. NVE finner at minstevannføring om vinteren vil ha så liten effekt at det ikke vil stå i forhold til ulempene ved tapt produksjon. Vannslipp er nærmere omtalt under departementets merknader til vilkårene.

Departementet har foretatt en nøye vurdering av den samlede belastning på økosystemet i tråd med naturmangfoldloven § 10 både knyttet til dette opprustingstiltaket og for andre eksisterende og mulige fremtidige tiltak.

Departementet legger til grunn at kravene til vurdering av samlet belastning er oppfylt. En opprustning av Verma kraftverk vil gi en begrenset økning i den samlede belastningen på naturmangfold og økosystemer i regionen.

5.6 Vannforskriften

Etter vannforskriften § 12 kan nye fysiske inngrep gjennomføres i en vannforekomst selv om miljøtilstanden svekkes dersom:

- alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i tilstanden for vannforekomsten,
- samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene er større enn tapet av miljøkvalitet og
- formålet med de nye inngrepene ikke med rimelighet kan oppnås kostnadseffektivt på andre miljømessig bedre måter.

Departementet viser til den foretatte gjennomgangen og vurderingen av de negative konsekvensene for natur, miljø og landskap. Med de avbøtende tiltakene som konsesjonsvilkårene legger opp til, er de negative konsekvensene ikke til hinder for gjennomføring.

Formålet med opprustningen er å øke produksjonen av fornybar elektrisitet og sikre stabil drift av eksisterende anlegg. Etter departementets syn viser vurderingen av tiltaket i forhold til prinsippene i naturmangfoldloven at inngrepet har små konsekvenser for vannmiljøet. Departementet vurderer samfunnsnyttene av inngrepet som betydelig. Departementet har kommet til at den fordel (ny fornybar kraft) denne opprustningen medfører, miljømessig sett ikke kunne vært oppnådd så kostnadseffektivt på andre måter. Departementet anser vilkårene i vannforskriften § 12 som oppfylt.

5.7 Energiloven

Rauma Energi AS er områdekonsesjonær i området. Nettselskapet kan derfor bygge og drive kabler, luftledninger, kraftstasjon og andre elektriske anlegg med spenning opp til og med 22 kV under forutsetning av at tiltaket blir lagt frem for de interessene som blir berørt. I likhet med NVE mener departementet at virkningene av ledningstilknytningen ikke er avgjørende for konsesjonsbehandlingen etter vassdragslovgivningen.

5.8 Konklusjon

Etter departementets vurdering foreligger et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å fatte vedtak i saken. Naturmangfoldloven §§ 9 til 12 er vurdert og hensyntatt i departementets behandling av søknaden.

Formålet med utbyggingen er å øke produksjonen av fornybar elektrisk kraft og å sikre stabil drift av kraftverket ved å redusere isproblemerkene i inntaksmagasinet. Departementet bemerker at de negative virkninger på natur, landskap og naturmangfoldet som følger av inngrepene på sikt, må ses i sammenheng med dette formålet. Etter Olje- og energidepartementets vurdering skal det gis tillatelse til vannkraftprosjekter som innebærer en samfunnsmessig forsvarlig bruk av vannressursene, jf. vannressurslovens formålsbestemmelser, og som samtidig kan forsvares ut fra prinsippet om å ta tilbørlig hensyn til blant annet biologisk mangfold. Departementet finner at de negative konsekvenser for natur, landskap og miljø er mindre enn fordelene av den nye fornybare kraften som dette opprustningsprosjektet medfører. Departementet legger stor vekt på at utbyggingen gir ny fornybar energi gjennom opprustning av et eksisterende kraftverk og således bedre utnyttelse av et allerede utbygd fall. Utbyggingsalternativet gir etter departementets mening den beste lokalisering for gjennomføring av tiltaket, jf naturmangfoldloven § 12. Departementet kan heller ikke se at det mulig å finne tekniske løsninger som med mindre inngrep gir samme energiproduksjon.

Etter en helhetsvurdering er Olje- og energidepartementet kommet til at fordelene ved tiltaket er større enn ulempene for allmenne og private interesser, herunder virkninger av samfunnsmessig betydning, jf. vannressursloven § 19, jf. vassdragsreguleringsloven § 8. Departementet tilrår at det gis tillatelse etter vannressursloven § 8 til opprustning av Verma kraftverk på de vilkår som følger vedlagt.

Det vedtas samtidig en grenseendring i gjeldende forskrift for Vermedalen naturreservat. Grensen for naturreservatet flyttes med dette i nødvendig grad opp fra inntaksmagasinet slik at en heving av magasinet med 5 meter ikke griper inn i verneområdet.

Utbyggingen vil ikke medføre forurensning i driftsperioden. Tillatelse etter forurensningsloven til bygging av kraftverket er derfor ikke nødvendig. I anleggsfasen kan vannkvaliteten i vassdraget påvirkes med tilslamming og avrenning som følge av bl.a. tunneldriften. Om nødvendig må det søkes fylkesmannen særskilt om tillatelse etter forurensningsloven for utslipp i forbindelse med anleggsarbeidene.

Fallrettighetene er allerede ervervet, jf. tillatelse gitt i april 2004. For vannkraftverk med ny produksjon på over 40 GWh/år, jf. vannressursloven § 19, gjelder ekspropriasjonshjemmelen i vassdragsreguleringsloven § 16. Det er derfor ikke nødvendig med egen tillatelse etter oreigningsloven for ekspropriasjon av rettigheter i forbindelse med utbyggingen. Når det gjelder spørsmål om forhåndstiltredelse før skjønn er krevd, jf. oreigningslova § 25, finner ikke departementet grunnlag for at slik tillatelse gis nå. Spørsmålet kan tas opp igjen når skjønn er begjært.

6. Departementets merknader til vilkårene

Til post 1: Reguleringsgrenser og vannslipp

NVE har ikke fastsatt eget manøvreringsreglement for Nye Verma kraftverk, men viser til gjeldende reglementer for reguleringen av Vermevatn og overføringen av avløpet fra Langvatn til Verma. Departementet bemerker at gjeldende reglementer til enhver tid må overholdes.

Økt damhøyde med 5 meter vil gi et inntaksmagasin med HRV kote 582,5. LRV er kote 566,4. I likhet med NVE bemerker departementet at tillatelsen til økt damhøyde primært gis av hensyn til isproblematikken i inntaksmagasinet og ikke for å kunne øke reguleringsmuligheten. På grunn av økt fare for erosjon mot naturreservatet, skal derfor sommervannstanden holdes så jevn som mulig.. Det er ikke aktuelt å tillate effektkjøring da kraftverket har utløp i et Nasjonalt laksevassdrag og vannføringen ut i Rauma skal derfor til en hver tid holdes så jevn som mulig.

Prosjektet vil få redusert produksjon på grunn av redusert damhøyde (0,7 GWh) sammenliknet med søknad. Et minstevannføringsslipp vil redusere produksjonen ytterligere. Produksjonsberegninger som beskrevet i konsesjonssøknaden er beregnet ut fra tomagasinmodell og døgnmiddeldato. Produksjonsberegninger her var beregnet til 119 GWh ut fra tomagasinmodell med usikkerhet +/- 20 %. Nye beregninger fra søker, som oversendt departementet, viser at modellforsøket har vært for høyt og at gjennomsnittproduksjon 2003-2010 ville vært 105,5 GWh med det minstevannføringsslippet som foreslått i søknaden og tilsvarende 99,8 GWh med NVEs forslag.

Naturvernforbundet viser til at påvist fossesprut og gammelskog med høy fuktighet ved utløpet av fossen må hensyntas ved fastsettelse av minstevannføringen. Etter NVEs syn er det i hovedsak av landskapsmessige hensyn det bør fastsettes en minstevannføring, men den foreslåtte minstevannføring om sommeren vil i tilstrekkelig grad ivareta det biologiske mangfoldet i elven og i fossen. Departementet bemerker at da vassdraget er sterkt påvirket av reguleringen fra før, med tørrlegging av fossen i lange perioder, er denne naturtypen sannsynligvis mer sårbar for eventuell hogst i området, enn av vannføringen i elva. Ved å beholde dagens utslippssted vil vannføringen i Rauma i liten grad bli berørt.

I følge vannføringskurvene som følger søknaden er det i vinterhalvåret stort sett tørt i vassdraget selv i ett vått år. NVE mener at minstevannføring i Verma om vinteren vil ha liten effekt på grunn av det bratte terrenget og at virkningene av vinterslipp på de biologiske verdiene i fossen må anses som små. Fordelene av å slippe minstevannføring om vinteren synes derfor i dette tilfellet ikke å stå i forhold til ulempene ved tapt produksjon. Det legges vekt på at det dreier seg om en fallstrekning som allerede er utbygd i dag og som går tørr store deler av vinteren slik situasjonen er nå.

RE har i sin søknad lagt til grunn en minstevannføring på $0,8 \text{ m}^3/\text{s}$ i perioden 15. mai til 1. september. NVEs forslag til minstevannføring baserer seg på beregninger av lavvannføringer, vannføringskurver og innspill i høringsprosessen. Fem persentil sommer er beregnet til $1,38 \text{ m}^3/\text{s}$, og NVE har utfra dette foreslått en minstevannføring på $1,2 \text{ m}^3/\text{s}$ i perioden 1. mai til 30. september. RE har foretatt noen nærmere beregninger av produksjonstap ved ulike minstevannføringer i forskjellige tidsperioder. I sitt brev av 16.5.12 til departementet opplyser RE følgende:

”Vi har nå beregnet produksjonsendringer ved ulike minstevannføringer og tidsperioder:

- Innstillingen fra NVE med minstevannføring på $1,2 \text{ m}^3/\text{s}$ i perioden 1. mai til 30. september, gir en redusert produksjonsmengde på 5,7 GWh i forhold til omsøkt minstevannføring på $0,8 \text{ m}^3/\text{s}$ i perioden 15. mai til 1. september.
- Minstevannføring lik NVEs forslag på $1,2 \text{ m}^3/\text{s}$, men redusert til perioden 15. mai til 1. september gir en merproduksjon på 3,6 GWh i forhold til NVEs innstilling
- Minstevannføring på $1,0 \text{ m}^3/\text{s}$ i perioden 15. mai til 1. september gir igjen en merproduksjon på 4,7 GWh i forhold til innstilling fra NVE.

Beregnet produksjonsendringer er basert på produksjon i perioden 2003 til 2010.”

NVE har beregnet at kraftverket vil produsere 4,5 GWh mindre pr. år dersom NVEs forslag i innstillingen følges (RE beregnet tap på 5,7 GWh). Ulikhetene ligger innenfor den usikkerhet man må forvente og skyldes trolig ulik bruk av tilsigsserier og modeller.

Departementet bemerker at NVEs anbefalte minstevannføring gir relativt stort utslag i redusert produksjonsmengde, sammenliknet med søkers forslag. I dagens situasjon er det ingen minstevannføring i fossen før snøsmeltingen starter om våren. For å sikre minstevannføring før snøsmeltingen starter, må produksjonen reduseres eller det må tappes fra magasinet. Tappeluken i Vermevatn er normalt stengt fra vårmeltingen starter til langt ut på høsten. Med et minstevannføringspålegg fra 1. mai vil det derfor kunne bli nødvendig å tappe fra magasinet. Etter en tørr vinter/vår, kan magasinet i Vermevatn være nede på LRV og det kan dermed bli problemer å holde pålagt minstevannføring. Søker opplyser også at is og snø faller ned om våren og lager perioder med stopp i tilsiget til inntaket. Rauma Energi, med tilslutning fra Rauma kommune, mener derfor at en minstevannføring som foreslått av NVE, er

for høy. Departementet er kommet til at NVEs forslag om minstevannføring fra tidlig mai, dvs før snøsmeltingen starter vil kunne medføre for stort produksjonstap og ulemper knyttet til tapping fra magasinet uten at dette veies opp av de fordeler en så tidlig vannslipping medfører for landskap og naturmangfold. NVE har ikke begrunnet nærmere hvorfor sommerperioden er utvidet i forhold til søknaden verken vår eller høst. Departementet finner det derfor rimelig å pålegge minstevannføring fra 15. mai. Departementet viser til at fossen i mai og juni vil kunne komme opp i vannføringer på 30-40 m³/s etter utbyggingen, og fortsatt vil være et markant landskapselement i sommerperioden. I følge søker vil fossen også kunne komme opp i slike vannføringer ved regnvær.

Det er lite tilsig i vassdraget utover sensommeren og høsten. For å slippe en minstevannføring i september, må det tappes vann fra magasinet. Dette vannet er ønskelig å spare til vinterproduksjon. Minstevannføring i denne delen av vassdraget er primært et spørsmål knyttet til opplevelsen av Vermefossen som landskapselement. Når turistsesongen er over, vil det ikke være samme behov for å fortsette minstevannslippet videre utover høsten. Departementet tilrår derfor at minstevannføring kun pålegges til 1. september. Heller ikke her vil de miljømessige fordelene ved en utvidelse som foreslått av NVE overstige ulempene ved produksjonstapet.

NVE støtter høringsinstansenes (Møre og Romsdal fylke, Naturvernforbundet) syn på at minstevannføringen bør være større enn det tiltakshaver har foreslått. De beregnede 5-persentilene gjenspeiler den naturlige vannføringens variasjon gjennom året og viser at sommerlavvannføringen ligger en god del høyere enn vinterlavvannføringen (som tilsvarer omtrentlig alminnelig lavvannføring). I sommerhalvåret går det betydelig overløp. Ved at slukeevnen økes til 6,0 m³/s vil flere av overløpsperiodene om sommeren bli borte og det vil oftere gå minstevannføring i fossen. Etter NVEs syn bør minstevannføringen i Verma være så stor at den ivaretar elven og fossen som et landskapselement og mener at en minstevannføring på 1,2 m³/s om sommeren i stor grad vil ivareta dette.

I NINA rapport 357 (mars 2008) anbefales også at noe økt minstevannføring utover de omsøkte 0,8 m³/s, bør vurderes. Fossen er relativt robust i forhold til vannføringsendringer. Vannet spres utover fjellet slik at selv vannføringer ned mot 1 m³/s er godt synlig i terrenget, jf. NINA rapport 357. Ut fra rapportens illustrasjonsbilder, synes det å være visuell liten forskjell på fossen som landskapselement ved endring på minstevannslippet fra 0,8 til 1,2 m³/s.

Departementet tilrår et alternativ som vil innebære en mer dynamisk vannføring i fossen fordelt mellom dag og natt. Behovet for slipp av minstevannsføring er i denne saken hovedsaklig begrunnet ut fra landskapshensyn og betydningen av Vermefossen som landskapselement lokalt, og for turisme knyttet til Raumabanen fra Dombås til Åndalsnes. Av denne grunn bør minstevannsføringen kunne økes noe på dagtid, mot en reduksjon eller opphør på kveld/natt. Et slikt pålegg vil etter departementets syn øke sikkerheten for at Vermefossens betydning som landskapselement opprettholdes, samtidig med at reduksjonen i kraftproduksjonen av minstevannføringspålegget begrenses. Departementet anbefaler derfor en løsning der NVEs forslag til minstevannføring i perioden 15. mai til 1. september, på 1,2 m³/sek opprettholdes på dagtid i perioden mellom klokken 08.00-20.00, mot en reduksjon til 0,2 m³/s for resterende timer i døgnet.

Til post 3: Byggefrister mv.

Bestemmelsen er noe endret sammenlignet med NVEs forslag til vilkår. For utbyggingen gjelder vassdragsreguleringslovens byggefrister på 5 år, jf. vannressursloven § 19 og vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 1.

Til post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer med forslag til eventuelle avbøtende tiltak skal sendes NVE og godkjennes før tiltaket kan settes i gang. Ved godkjenning av detaljplaner vil NVE legge vekt på at de tekniske inngrepene skal få en god utforming.

Isproblematikken bør være avgjørende når det gjelder størrelsen på selve magasinet og ikke totalt arealbeslag. Det fastsettes derfor ikke noe eksakt størrelse på magasinet, men departementet viser til at dette må utredes nærmere på detaljnivå der endelig løsning skal godkjennes av NVE.

Detaljerte planer for arealbruk og konsekvenser ved massetak og deponier skal utredes nærmere og avklares under NVEs godkjenning av detaljplanene. Det er viktig at jordverninteressene ivaretas. Ved vurdering av flytting av jord bør prinsippene i Bioforsk Rapport nr 181 2012 legges til grunn. Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planer for anleggsveier, massetak og plassering av eventuelle overskuddsmasser. Dette sikrer kommunens deltagelse i detaljplanleggingen.

Vilkåret vil også omfatte tidligere inngrep innenfor områder som nå blir berørt. NVE kan derfor vurdere behovet for opprydding og landskapstilpasning ved disse inngrepene. Eventuelle uttak av masser fra gamle og nye tipper kan bare gjøres etter godkjent plan.

Til post 5: Naturforvaltning

Det settes standardvilkår for naturforvaltning. Departementet bemerker at pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av en utbygging av Nye Verma kraftverk og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

En heving av vannspeilet i inntaksmagasinet vil innebære en viss risiko for at den eksisterende forekomsten av rødlistearten ulvelav, som er lokalisert på en furugadd på en mindre morenerygg i tilknytning til inntaksmagasinet, kan gå tapt som følge av erosjon over tid. Det forutsettes at konsesjonæren observerer om det er fare for at ulvelaven kan gå tapt som følge av potensiell erosjon. I så fall skal konsesjonæren kontakte Fylkesmannens miljøvernavdeling for å få vurdert behovet og mulighet for eventuell flytting av furugadden med forekomsten av ulvelaven til et annet og mer egnet sted innenfor reservatet.

Til post 6: Automatisk fredete kulturminner

Det settes standardvilkår for kulturminner. Riksantikvaren og kulturavdelingen i Møre og Romsdal fylke ønsker å bli tatt med i vurderingen av om deler av den gamle rørgata skal ivaretas og eventuelle konsekvenser for de gamle brukarene ved eventuell utvidelse av eksisterende bru. Departementet bemerker at kulturminnemyndighetene må involveres dersom det er behov for arkeologisk registrering langs deler av den planlagte kabeltraseen. Det forutsettes at utbygger tar nødvendig kontakt med kulturminnemyndighetene for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsendelse av detaljplan.

Til post 9: Terskler m.v.

En heving av vannspeilet i inntaksmagasinet kan innebære en viss risiko for økt erosjon mot naturreservatet. Det legges til grunn at NVE pålegger de tiltak som vassdragsmyndigheten finner hensiktsmessig for å forebygge erosjon i magasinet.

Til post 13: Kontroll med overholdelsen av vilkårene

Når det gjelder muligheten for å pålegg tvangsmulkt, er det i NVEs forslag til vilkår henvist til vannressursloven § 60. Etter vannressursloven § 19 annet ledd, skal imidlertid vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 21 gjelde for større elvekraftverk. Departementet finner det derfor riktig å endre lovhenvisning. Dette medfører ingen realitetsendring. For overtredelse av de i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, skal det i konsesjonen fastsettes en tvangsmulkt, som enten påløper inntil forholdet er bragt i orden, eller forfaller for hver overtredelse, jf. vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 21 annet ledd.

Til post 14: Revisjon av vilkår

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon samtidig med reguleringskonsesjonene i vassdraget. Første revisjonstidspunkt blir da 30 år fra 19. juni 1992 og deretter hvert 30. år.

Departementet slutter seg for øvrig til NVEs forslag til vilkår og NVEs merknader til disse.

Vedlegg:

Vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 for
Rauma Energi AS
til bygging av
Nye Verma kraftverk
i Rauma kommune, Møre og Romsdal fylke

1

(Reguleringsgrenser og vannslipping.)

Magasin	Reguleringsgrenser		Reguleringshøyde m
	Øvre kote	Nedre kote	
Inntaksmagasin	582,5	566,4	16,1

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner. Høydene refererer seg til SKs høydesystem (NN 1954).

I tiden 15. mai til 1. september skal det slippes en minstevannføring på 1,2 m³/s mellom kl 08.00 og 20.00. I de resterende av døgnet timer i samme sommerperiode slippes 0,2m³/s. Start og stopp av minstevannføringen skal skje med myke overganger.

Sommervannstanden i inntaksmagasinet skal søkes holdes så jevn som mulig. Kraftverket skal til enhver tid kjøres slik at vannføringen ut i Rauma blir så jevn som mulig av hensyn til fisk i vassdraget. Alle endringer skal skje gradvis, og typisk start-/stoppkjøring skal ikke forekomme.

Ved inntaksdammen skal det etableres måleanordning for registrering av minstevannføring. Dataene skal forelegges NVE ved forespørsel.

Utover dette skal kjøring av kraftstasjonen og manøvrering av magasinene skje i hht. gjeldende vilkår og manøvreringsreglement for reguleringskonsesjonene i Vernevassdraget gitt ved kgl. res. av 21.06.1956 og 22.11.1963.

2

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen fem år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere fem år, jf. vannressursloven § 19 og vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 1. Fristen kan forlenges av Olje- og energidepartementet. I fristene regnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

3

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner

m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

5

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- a. å sørge for at forholdene i vassdraget er slik at de stedege fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon, og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og ev. regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen.

V

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredede kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredede kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

7

(Forurensning m.v.)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

8

(Ferdsl m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignjengelige.

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdraget hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår. Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

For overtredelse av de i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, skal det i konsesjonen fastsettes en tvangsmulkt, som enten påløper inntil forholdet er bragt i orden, eller forfaller for hver overtredelse, jf. vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 21 annet ledd. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Når et rettstridig forhold er konstatert kan det gis pålegg om retting og om nødvendig pålegges stans i pågående virksomhet, jf. vannressursloven § 59.

Overskrides konsesjon eller konsesjonsvilkårene eller pålegg fastsatt med hjemmel i vannressursloven kan det ilegges overtredelsesgebyr, eller straff med bøter eller fengsel inntil tre måneder, jf. vannressursloven §§ 60a og 63 første ledd bokstav c.

(Revisjon av vilkår)

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon samtidig med reguleringskonsesjonene i vassdraget. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr 3 første ledd.